

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 31/2021-85

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a jeho uzneseniu z 8. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000, postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tp 2/2020 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a jeho uznesením z 8. októbra 2020 a základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 36

ods. 1 a čl. 40 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 2 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a jeho uznesením z 8. októbra 2020. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd namietané uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vrátil mu vec sťažovateľa na nové konanie a rozhodnutie, prikázal najvyššiemu súdu prepustiť ho z väzby na slobodu a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 25 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry, a to uznesením z 9. marca 2020, bolo osemnástim osobám vrátane sťažovateľa vznesené obvinenie, pričom v prípade sťažovateľa išlo o trestný čin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Opatrením prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry z 3. septembra 2020 bola pri skutkoch, pre ktoré je trestné stíhanie proti sťažovateľovi vedené, zmenená právna kvalifikácia na pokračovací zločin prijímania úplatku podľa ustanovení § 329 ods. 1 Trestného zákona. U sťažovateľa išlo o stíhanie väzobné, kde predchádzajúci súhlas na jeho vzatie do väzby (ako sudcu všeobecného súdu) udelil ústavný súd uznesením z 12. marca 2020 a o jeho vzatí do väzby rozhodol Špecializovaný trestný súd uznesením zo 14. marca 2020, ktoré bolo potvrdené uznesením najvyššieho súdu z 20. marca 2020. Uznesením Špecializovaného trestného súdu zo 16. júna 2020 došlo v prípade sťažovateľa k zmene dôvodov jeho väzby tak, že bol vypustený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a podľa § 80 ods. 1 Trestného poriadku bol sťažovateľ z väzby prepustený, keď bola v jeho prípade väzba nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, prijatím záruky dôveryhodnej osoby podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, prijatím peňažnej záruky podľa ustanovení § 81 Trestného poriadku a tiež uložením špecifikovaných primeraných povinností a obmedzení sťažovateľovi podľa ustanovení § 82 citovaného zákona. Predmetné uznesenie Špecializovaného trestného súdu bolo zrušené uznesením najvyššieho súdu zo 14. júla 2020, ktorým tento zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, neprijal záruku dôveryhodnej osoby, ponuku peňažnej záruky a väzbu nenahradil ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ následne podal 24. augusta 2020 ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol Špecializovaný trestný súd uznesením z 21. septembra 2020, ktorým rozhodol o predĺžení väzby sťažovateľa, zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby, neprijal záruku dôveryhodnej osoby ani poskytnutú peňažnú záruku a nenahradil väzbu sťažovateľa ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uvedené rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu napadol sťažovateľ sťažnosťou, o ktorej rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentuje, že namietané uznesenie najvyššieho súdu je nezákonné a ústavne nekonformné z dôvodu nezákonnosti predchádzajúceho uznesenia najvyššieho súdu č. k. 5 Ndt 22/2020 z 25. septembra 2020, ktorým senát v zložení z predsedu [REDACTED] a ďalších dvoch špecifikovaných sudcov rozhodol o oznámení zaujatosti

špecifikovanej sudkyne senátu IT tak, že je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 (vo veci sťažnosti podanej proti prvostupňovému väzobnému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 21. septembra 2020), keďže o zaujatosti tejto sudkyne rozhodoval člen senátu [REDAKOVANÉ], ktorý je v danej trestnej veci podľa tvrdenia sťažovateľa zaujatý, a to vo vzťahu k osobe sťažovateľa a tiež vo vzťahu k predmetu tejto trestnej veci (toto tvrdenie sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôvodňuje podrobnou argumentáciou). Podľa sťažovateľa tak o jeho väzbe v prípade namietaného uznesenia najvyššieho súdu rozhodoval senát v nezákonnom zložení.

4. V ďalších bodoch ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že väzobné dôvody vo vzťahu k jeho osobe neexistujú, resp. ak by aj existovali, tieto pominuli, resp. natoľko zoslabli, že nie je možné ospravedlniť ďalšie trvanie jeho väzby, a s týmito tvrdeniami sa najvyšší súd v namietanom uznesení podľa vyjadrenia sťažovateľa nevysporiadal. Je tiež toho názoru, že v namietanom uznesení absentuje odôvodnenie existencie zákonných predpokladov predĺženia jeho väzby a odôvodnenie odmietnutia možnosti nahradiť jeho väzbu miernejšími alternatívnymi opatreniami poskytovanými jednotlivými ustanoveniami Trestného poriadku. Podľa sťažovateľa nie sú splnené ani materiálne predpoklady väzby a ani formálne predpoklady väzby, keď podľa neho orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v jeho trestnej veci plynule, pretože vo veci nie sú vykonávané žiadne úkony, pričom vyšetrovateľ ignoruje sťažovateľom navrhované vykonanie dôkazov, a s týmito tvrdenými okolnosťami sa podľa sťažovateľa najvyšší súd nezaoberal. Sťažovateľ dodáva, že Špecializovaný trestný súd v prvostupňovom uznesení odôvodňuje predĺženie lehoty trvania jeho väzby núdzovým stavom a obmedzením pracovnej činnosti, proti čomu sťažovateľ v uplatnenej sťažnosti argumentoval, že takýto záver odporuje zneniu zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov. Podľa sťažovateľa sa najvyšší súd s uvedenou argumentáciou v namietanom uznesení nevyrovnal. Ďalej namieta, že skutok, ktorý je mu kladený za vinu, vôbec nekorešponduje s novou právnou kvalifikáciou, ku ktorej došlo spomínaným opatrením prokurátora z 3. septembra 2020. Vo vzťahu k takto zmenenej právnej kvalifikácii sťažovateľ dodáva, že v jeho prípade nie je možná obava z pokračovania v trestnej činnosti, keďže predmetný trestný čin možno spáchať iba v postavení verejného činiteľa, ktorým už sťažovateľ v aktuálnej dobe nie je. Dôvodí tiež, že sa obvinenie vznesené jeho osobe opiera iba o jediné podľa jeho vyjadrenia nedôveryhodnú výpoveď tzv. svedka kajúcnika, pričom táto nie je podporená žiadnymi ďalšími výpoveďami či dôkazmi. Sťažovateľ ďalej namieta, že je mu znemožnené vykonávať účinne právo na obhajobu, keďže mu neboli sprístupnené niektoré časti vyšetrovacieho spisu, a to výpoveď spomenutého svedka kajúcnika z obdobia pred vznesením obvinenia jeho osobe. Argumentuje, že ešte pred vydaním namietaného uznesenia najvyššieho súdu boli vypočutí viacerí svedkovia, ktorých chceli orgány činné v trestnom konaní vypočuť a ktorí zároveň potvrdili jeho nevinu, z tohto dôvodu podľa jeho názoru dôvody kolúznej väzby pominuli. Sťažovateľ napokon upozorňuje na porušenie princípu prezumpcie nevinu v jeho prípade, keď najvyšší súd v namietanom uznesení svojvoľne vyvodzuje závery o charakterových vlastnostiach a správaní sťažovateľa, nemajúce žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní.

5. Sťažovateľ vidí v postupe Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, ktoré rozhodovali o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 24. augusta 2020, aj porušenie požiadavky urýchleného prejednávania väzobných vecí, keď podľa neho od podania predmetnej žiadosti až do doby doručenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu obhajcovi sťažovateľa uplynula doba päťdesiatosem kalendárnych dní. Uvedený postup všeobecných súdov hodnotí ako absolútne neudržateľný, podľa jeho názoru opodstatňujúci jeho okamžité prepustenie z väzby na slobodu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 31/2021-47 z 28. januára 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie, a to v časti namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 1, 2 a 5 listiny a práva zaručeného čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a jeho namietaným uznesením. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol vrátane tej jej časti, v ktorej sťažovateľ formuloval námietku porušenia požiadavky urýchlenosti rozhodovania jeho väzobnej veci v rámci druhostupňového väzobného konania vedeného pred najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020.

7. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 1. februára 2021 vyzval ústavný súd predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a takisto požiadal o zaslanie súdneho spisu sp. zn. 1 Tost 22/2020. Na výzvu ústavného súdu reagovala podpredsedníčka najvyššieho súdu podaním č. k. KP 3/2021-46, Tpj 14/2021 z 15. februára 2021, súčasťou ktorého bolo aj vyjadrenie člena príslušného senátu najvyššieho súdu.

8. Podpredsedníčka najvyššieho súdu vo svojom podaní uviedla, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich označených práv iba postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a namietaným uznesením, avšak z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že pokiaľ ide o tvrdené porušenie práva sťažovateľa na zákonného sudcu, v skutočnosti sťažovateľ namieta postup a rozhodnutie najvyššieho súdu z 25. septembra 2020, ktoré bolo vydané v rámci konania vedeného pod sp. zn. 5 Ndt 22/2020, keďže sa námietka sťažovateľa týka tvrdenia, že sa na rozhodovaní o vylúčení [REDAKOVANÉ] (predsedníčky senátu 1T) zúčastnil [REDAKOVANÉ], ktorý je podľa názoru sťažovateľa zaujatý, jednak proti osobe sťažovateľa, ako aj vo vzťahu k predmetu konania. Podľa vyjadrenia podpredsedníčky najvyššieho súdu ide o samostatné konania a rozhodnutia, aj keď vecne súvisiace, a preto prípadné konštatovanie porušenia práva na zákonného sudcu a zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 by podľa jej názoru prichádzalo do úvahy iba v nadväznosti (ako dôsledok) zrušenia uznesenia vydaného vo veci vedenej pod sp. zn.

5 Ndt 22/2020, ktoré ale sťažovateľ ústavnou sťažnosťou nenapadol. V tejto súvislosti podpredsedníčka najvyššieho súdu zdôraznila, že vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 postupoval najvyšší súd plne v súlade s Trestným poriadkom a svojím rozvrhom práce na rok 2020 v znení účinnom v rozhodnom čase, keď oznámenie zaujatosti urobené zákonnou sudkyňou [REDAKOVANÉ] bolo v súlade s § 32 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku predložené inému senátu a k následnému zastúpeniu tejto sudkyne došlo na základe právoplatného rozhodnutia o jej vylúčení, ktorým bol senát 1T viazaný. Podľa jej vyjadrenia v posudzovanej veci senát 1T nebol na rozhodovanie o sudkyňou oznámenej zaujatosti z už uvedených dôvodov príslušný (a nemohol rozhodnutie námietkového senátu akokoľvek zhojiť, ako tvrdí sťažovateľ v bode 57 ústavnej sťažnosti), a teda medzi postupom a rozhodnutím vo veci vedenej pod sp. zn. 1Tost 22/2020 a v ústavnej sťažnosti uplatnenými námietkami týkajúcimi sa práva na zákonného sudcu nie je podľa jej mienky daná príčinná súvislosť. V závere svojho vyjadrenia podpredsedníčka najvyššieho súdu dodala, že podľa jej názoru k materiálnemu (reálnemu) zásahu do práva sťažovateľa na zákonného sudcu vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 by mohlo dôjsť iba v prípade, ak by bola [REDAKOVANÉ] vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci, hoci vylúčená byť nemala, túto okolnosť však sťažovateľ v dôvodoch ústavnej sťažnosti netvrdí.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 4. marca 2021. V podstate v ňom zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti tým, že podrobne zopakoval argumentáciu prednesenú v samotnej ústavnej sťažnosti. Nad rámec pôvodnej argumentácie zdôraznil, že u osoby [REDAKOVANÉ], ktorý v súvislosti s aktuálne posudzovanou väzobnou vecou sťažovateľa rozhodoval o vylúčení členky senátu prejednávajúceho sťažnosť sťažovateľa podanú proti prvostupňovému väzobnému uzneseniu, bola jeho zaujatosť potvrdená neskorším uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 TdoVS 1/2021 z 22. februára 2021. Právny zástupca sťažovateľa na tomto mieste dôvodil, že uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu bol [REDAKOVANÉ] vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa, preto označený sudca, ktorý rozhodoval v jeho väzobnej veci v rámci rozhodovania o vylúčení či nevyhlúčení iného člena senátu ([REDAKOVANÉ] ako predsedníčky senátu 1T), bol nezákonným sudcom, keďže rozhodoval ako sudca vylúčený, čo je podľa mienky právneho zástupcu sťažovateľa dôvodom ústavnej nekonformnosti aj namietaného uznesenia najvyššieho súdu. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 20. mája 2021 doplnil argumentáciu svojej ústavnej sťažnosti, pričom v nej prezentoval presvedčenie, že v namietanom uznesení najvyššieho súdu by mali byť uvedené konkrétne mená svedkov či iných osôb, proti ktorým smeruje hrozba kolúzneho konania sťažovateľa, čo sa podľa vyjadrenia sťažovateľa nestalo, takisto v nej prezentoval tvrdenie, že namietané uznesenie neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti a konkrétne skutkové okolnosti objasňujúce dôvody preventívnej väzby sťažovateľa.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti trvania jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

12. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru, aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015).

13. Opierajúc sa o východiská prezentované v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom sa pri preskúmaní postupu a namietaného uznesenia najvyššieho súdu zameril na zodpovedanie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (ktorú prezentuje sťažovateľ aj v ústavnej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné a či najvyšším súdom prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy neodporuje jej účelu a zmyslu. Inými slovami, či je väzba v prípade sťažovateľa zdôvodnená ústavne udržateľným spôsobom.

14. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, predovšetkým s tou jeho časťou, ktorej sa týkajú argumentačné námietky prezentované sťažovateľom v podanej ústavnej sťažnosti.

15. Najvyšší súd v namietanom uznesení v úvode odôvodnenia poukázal na charakter väzobného rozhodovania, kde všeobecný súd nerozhoduje o vine či nevine obvineného, ale posudzuje, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie zo spáchania skutku, ktorý je trestným činom, a preto nehodnotí získané dôkazy s konečnou platnosťou, keďže takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej. Dôvodné podozrenie pritom predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu. Na tomto mieste najvyšší súd dodal, že až vznesením obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne odkrýva práve dokazovaním. Vo vzťahu k sťažovateľovi najvyšší súd uviedol, že dôvodnosť jeho trestného stíhania je daná, a nič na nej nemení ani skutočnosť zmeny právnej kvalifikácie, namietanej sťažovateľom, keďže táto nová právna kvalifikácia plne korešponduje so skutkom, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, pričom sťažovateľ v podanej sťažnosti ani neuviedol, v čom podľa neho spočíva nesprávnosť právnej kvalifikácie skutku. Najvyšší súd konkretizoval, že dôvodné podozrenie zo spáchania skutkov v prípade sťažovateľa vyplýva z kontradiktórne vykonaných výsluchov špecifikovaného spolupracujúceho svedka, ktorý vypovedal o kontaktovaní svojej osoby sťažovateľom, stretnutí s ním a tiež o prevzatí úplatku poskytnutého sťažovateľom, pričom stretnutia s týmto svedkom sťažovateľ nepoprel, tieto stretnutia navyše potvrdil aj ďalší špecifikovaný svedok. Podľa vyjadrenia najvyššieho súdu navyše o okolnosti, že sťažovateľ mal mať v špecifikovanej kauze („vodári“) pozíciu akéhosi vyjednávača svedčí aj prepis komunikácie z aplikácie Threema (získanej v inej trestnej veci), tomu navyše nasvedčuje aj samotným sťažovateľom priznaný nadštandardný vzťah so špecifikovanou osobou, ktorá v uvedenej kauze vystupuje. Vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa zmeny právnej kvalifikácie konania sťažovateľa (pokračujúci zločin prijímania úplatku podľa ustanovenia § 329 ods. 1 Trestného zákona) najvyšší súd dôvodil, že je nateraz preukázané dôvodné podozrenie, že sťažovateľ mal konať nie vo vlastnom mene, ale v mene (v záujme) inej osoby.

16. K existencii dôvodov kolúznej väzby u sťažovateľa konajúci súd dôvodil, že rozsah trestnej činnosti, na páchaní ktorej sa mal podieľať, bude potrebné preukázať aj ďalšími procesnými úkonmi a práve z tohto dôvodu existuje dôvodná obava, že by sťažovateľ mohol pôsobiť na osoby, ktoré už boli, resp. vypočuté majú byť, aby zmenili výpoveď, resp. aby nevypovedali v snahe čo najviac zmierniť dopad trestnoprávnej zodpovednosti na svoju osobu. Na tomto mieste najvyšší súd konkretizuje a uvádza, že sa sťažovateľ osobne dobre pozná s kľúčovým svedkom (už uvedený spolupracujúci svedok) a práve vo vzťahu k nemu by mohlo dôjsť ku kolúznym aktivitám sťažovateľa a tiež k prípadným ďalším kolúznym aktivitám k ďalším procesným úkonom na základe prípadného rozšírenia nových obvinení.

17. K existencii dôvodov tzv. preventívnej väzby najvyšší súd uviedol, že z predchádzajúceho konania sťažovateľa naďalej vyplýva dôvodná obava, že by v prípade prepustenia na slobodu mohol pokračovať v páchaní druhovo rovnakej trestnej činnosti, pre akú je stíhaný v súčasnosti, keďže sa

mu kladie za vinu, že mal v akejsi pavučine spriadanej zo záujmov ekonomicky exponovaných osôb cielene a opakovane pôsobiť prostredníctvom osobných a priateľských vzťahov, resp. vzťahov nadviazaných pri výkone povolania, na verejných činiteľov pri výkone ich právomocí v tom smere, aby táto činnosť nebola vykonávaná v súlade so zákonom, ale naopak, aby bolo v súdnych sporoch rozhodované v prospech týchto ekonomicky exponovaných, resp. iných osôb. Najvyšší súd v nadväznosti na uvedené poznamenal, že strata funkcie sťažovateľa v oblasti verejnej moci nemá na prípadné pokračovanie v trestnej činnosti žiaden vplyv, keďže sťažovateľ sa konania, ktoré je mu kladené za vinu, nemal dopustiť len jednorazovo, ale malo ísť o dlhodobé konanie spočívajúce v nezákonnej ingerencii smerujúcej do viacerých súdnych konaní, kde viacerí svedkovia uviedli, že malo ísť o konanie sťažovateľovi vlastné, čomu mala zodpovedať aj jeho povest', navyše z uvedeného konania mu mali plynúť nemalé nelegálne zisky. Za týchto okolností podľa mienky najvyššieho súdu existuje dôvodná obava, že sťažovateľ, aj keď už verejnou mocou nedisponuje, má z minulosti vytvorené dostatočne stabilné vzťahy na osoby z prostredia justície a mohol by sa pokúsiť nezákonne ovplyvniť orgány verejnej moci v konaniach, v prípade ktorých bol o to požiadaný pred svojím vzatím do väzby, resp. že by ho o takúto ingerenciu požiadala iná osoba v snahe využiť jeho kontakty a známosti v prostredí verejnej moci.

18. K splneniu podmienok na predĺženie väzby sťažovateľa sa v odôvodnení namietaného uznesenia uvádza, že trestná vec sťažovateľa sa vyznačuje obťažnosťou spočívajúcou v charaktere a spôsobe, akým mala byť trestná činnosť konaním jednotlivých obvinených páchaná, kde nezanedbateľnou skutočnosťou je aj okolnosť, že sa označený druh trestnej činnosti obvykle dokazuje podstatne ťažšie ako iný druh trestnej činnosti, a to práve preto, že o nej obvykle existuje len minimálny počet dôkazov svedčiacich o jej páchaní. Z uvedeného dôvodu je tak podľa názoru najvyššieho súdu proces dokazovania takejto trestnej činnosti náročnejší, s čím súvisí aj dlhší čas potrebný na jej dokazovanie. K námietkam sťažovateľa o nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní najvyšší súd na jednej strane konštatoval potrebu ich plynulejšieho postupu, na druhej strane však uzavrel, že doterajší ich postup nemožno považovať za taký, ktorý by odporoval ustanoveniu § 2 ods. 6 Trestného poriadku, a to aj s poukazom na už uvedenú obťažnosť trestnej veci. K námietkam sťažovateľa o neuvedení svedkov, ktorých prokurátor navrhuje vypočuť, konajúci súd poznamenal, že ich síce prokurátor vo svojom návrhu výslovne nelicituje, avšak jasne uvádza, že vyšetrovateľ plánuje vykonať výsluchy viacerých svedkov, napr. výsluchy zostávajúcich strán jednotlivých súdnych konaní, ako aj ich právnych zástupcov, a teda z uvedeného je dostatočne zrejmé, ktorých svedkov je potrebné v ďalšom konaní vypočuť i napriek tomu, že nie sú výslovne špecifikovaní, ale je možné ich identifikovať.

19. K odmietnutiu poskytnutej záruky dôveryhodnej osoby najvyšší súd dôvodil, že v požiadavke schopnosti dôveryhodnej osoby priaznivo ovplyvňovať správanie obvineného je vyjadrený dominujúci vzťah takejto osoby k obvinenému a jej schopnosť usmerňovať jeho správanie, pričom sťažovateľ ani v podanej žiadosti a ani v odôvodnení sťažnosti neuviedol, aký by mal byť dominujúci vzťah týchto osôb, ktoré záruku ponúkajú, k jeho osobe, a tiež neuviedol ani to, ako by tieto osoby z pozície svojho vzťahu s ním boli schopné priaznivo ovplyvňovať jeho správanie. K neprijatiu ponúkanej peňažnej záruky konajúci súd argumentoval, že prijatiu bráni skutočnosť

sprísnenia právnej kvalifikácie skutku kladeného sťažovateľovi za vinu, a teda vzhľadom na uvedenú skutočnosť nahradenie väzby peňažnou zárukou by neposkytovalo dostatočnú garanciu toho, že bude splnený účel predpokladaný zákonom. Z tohto dôvodu sa nebolo potrebné zaoberať výškou prípadnej záruky, keďže výška peňažnej záruky nepredstavovala v danom prípade určujúce kritérium toho, či väzbu je alebo nie je možné nahradiť. Rovnakými dôvodmi argumentoval najvyšší súd aj v prípade nenahradenia väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka. Najvyšší súd uzavrel, že nahradeniu väzby miernejšími alternatívnymi opatreniami bráni okolnosť charakteru trestnej činnosti, ktorej sa mal sťažovateľ dopustiť, keď nemalo ísť iba o jednorazovú trestnú činnosť a táto mala byť zároveň páchaná v postavení sťažovateľa ako predstaviteľa verejnej moci.

20. Vychádzajúc z predchádzajúceho bodu odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd vo všeobecnosti konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle (majú totiž logickú podobu, kde argumenty sú jasne vysvetlené a sú súčasne dostatočne zrozumiteľné), ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd v odôvodnení svojho väzobného rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľom v konaní o väzbe sťažovateľa poskytol náležitú a presvedčivú odpoveď. Ústavný súd súčasne zastáva názor, že najvyšším súdom prezentovaná interpretácia jednotlivých ustanovení aplikovaných právnych noriem (príslušných ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa väzobného rozhodovania) nijako nepopiera ich účel a zmysel a má teda z hľadiska ich ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu.

21. V konkrétnosti ústavný súd poznamenáva, že v prípade prvej z materiálnych podmienok väzby, ktorou je existencia dôvodnosti podozrenia zo spáchania skutkov kladených sťažovateľovi za vinu, podporil najvyšší súd jej splnenie odkazom nielen na jediné svedectvo tzv. kajúcnika, ako to tvrdí sťažovateľ, ale aj na ďalšie dôkazy (prepis komunikácie z aplikácie Threema a výpoveď ďalšieho špecifikovaného svedka), a tento celkový sumár dôkazov sa pre záver o danosti dôvodného podozrenia javí ústavnému súdu ako dostačujúci. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne objasnil aj skutočnosti, podľa jeho názoru reálne odôvodňujúce obavu z nežiaducich kolúzných aktivít sťažovateľa, kde za také označil okolnosť blízkej osobnej väzby sťažovateľa k špecifikovanému spolupracujúcemu svedkovi, ktorého výpoveď má pre objasnenie veci kľúčový charakter. Ústavný súd je toho názoru, že takisto zdôvodnenie preventívnej väzby je v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu podložené dostatočným súhrnom okolností, a to takých, ktoré vyplývajú priamo z charakteru vyšetrovanej trestnej činnosti (u sťažovateľa nemalo ísť o jednorazovú činnosť, pričom mu z nej mali plynúť nemalé zisky) v spojení s okolnosťami týkajúcimi sa osoby sťažovateľa (sťažovateľ má z minulosti vytvorené dostatočne stabilné vzťahy na osoby z prostredia justície). Ústavnému súdu sa javí ako dostatočne náležité aj vysvetlenie dôvodov obťažnosti vyšetrovanej trestnej veci ako zákonom požadovaného predpokladu na predĺženie základnej lehoty väzby, kde najvyšší súd poukázal vo všeobecnosti na charakter korupčnej trestnej činnosti, u ktorej na rozdiel od ostatných trestných činov, pri ktorých poškodený má záujem na odhalení trestného činu, tieto trestné činy sú páchané so súhlasom a profitom oboch

zúčastnených strán, a preto ich skrytý a zároveň konsenzuálny charakter sťažuje proces odhaľovania a vyšetrovania takejto trestnej činnosti. Na túto okolnosť najvyšší súd reflektoval aj pri posúdení námietky sťažovateľa o nedostatku plynulosti postupu orgánov činných v trestnom konaní. Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o vágnosti, a teda nedostatočnosti argumentácie najvyššieho súdu, ktorou tento vylúčil možnosť nahradenia väzby sťažovateľa navrhnutými miernejšími alternatívnymi opatreniami, ústavný súd poznamenáva, že sa s týmto stanoviskom sťažovateľa nestotožňuje, keďže najvyšším súdom prezentovanú argumentáciu, aj keď stručnú, považuje za dostatočne výpovednú, ktorú treba podľa jeho názoru vnímať v kontexte celkového odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ktorého obsah dostatočne konkrétnym spôsobom ilustruje závažnosť vyšetrovanej trestnej činnosti (okrem už uvedeného doterajšie zistenia signalizujú širokú štruktúru väzieb jednotlivých aktérov s predpokladom rozširovania okruhu skutkov a obvinených). Pokiaľ ide o námietku porušenia prezumpcie nevinoty, ktorú sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti formuluje, za ktoré sťažovateľ považuje vyjadrenie Špecializovaného trestného súdu obsiahnuté v prvostupňovom väzobnom uznesení z 21. septembra 2020, na mieste pojednávajúcom o poskytnutej záruke dôveryhodných osôb (s. 22 označeného rozhodnutia), na ktoré reagoval v odôvodnení namietaného uznesenia aj najvyšší súd, je ústavný súd toho názoru, že predmetné čiastkové vyjadrenie treba posudzovať v kontexte celého obsahu odôvodnenia tak prvostupňového, ako aj druhostupňového väzobného rozhodnutia, ktoré vždy v príslušných častiach odôvodnenia vo vzťahu k osobe sťažovateľa výslovne pomenúvajú pozíciu sťažovateľa ako podozrivého zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti. Takisto k námietkam sťažovateľa o porušení jeho práva na obhajobu, keď podľa tvrdenia sťažovateľa mu orgány činné v trestnom konaní dosiaľ nesprístupnili výpovede špecifikovaného spolupracujúceho svedka obstarané v počiatočnej fáze trestného konania, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vyhodnotenie jednotlivých dôkazov, v konkrétnom prípade výpovede tohto svedka, nie je ukončené s definitívnou platnosťou, a preto sťažovateľ ešte bude mať možnosť aj v ďalšej fáze vedeného trestného konania výpoveď tohto označeného svedka konfrontovať.

22. Ústavný súd tak uzatvára, že sa najvyšší súd posúdením sťažovateľovej väzobnej veci zaoberal dostatočne náležite a primerane zodpovedal jeho relevantné argumentačné námietky.

23. Podľa tvrdenia sťažovateľa o jeho väzbe v prípade namietaného uznesenia najvyššieho súdu rozhodoval senát v nezákonnom zložení, v čom vidí sťažovateľ porušenie svojho práva na zákonného sudcu. Toto tvrdenie opiera o skutočnosť, že pôvodná členka senátu 1T najvyššieho súdu, ktorému bola sťažnosť sťažovateľa podaná proti prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu pridelená, bola na základe oznámenia svojej zaujatosti z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vylúčená, kde o jej vylúčení rozhodoval tzv. námietkový senát, ktorého členom bol aj [REDAKOVANÉ], neskorším uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 TdoVS 1/2021 z 22. februára 2021 vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa. Ústavný súd berie označené uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bol člen námietkového senátu [REDAKOVANÉ] vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, na vedomie, avšak upriamuje pozornosť na zásadnú skutočnosť, a to že v prípade namietaného uznesenia najvyššieho súdu, proti ktorému smeruje ústavná sťažnosť sťažovateľa, nie je v hre osoba

menovaného, keďže sa tento na rozhodovaní o merite veci (o sťažnosti podanej proti prvostupňovému väzobnému uzneseniu) nezúčastnil, do hry totiž vstúpil iba v rámci pridruženého procesného rozhodovania o oznámenej zaujatosti konajúcej členky senátu. Pôvodné zloženie senátu prejednávajúcej väzobnú vec sťažovateľa, ktorej sa týka namietané uznesenie, sa zmenilo po rozhodnutí o vylúčení členky senátu, ktorá sama oznámila svoju zaujatosť. O nezákonnom zložení senátu, ktorý prijal namietané uznesenie, by bolo možné hovoriť vtedy, ak by sa potvrdilo, že dôvody pre vylúčenie [REDAKOVANÉ] neexistovali, teda že vylúčená byť nemala. Toto je relevantná otázka, ktorá je v hre v súvislosti s námietskou porušenia práva na zákonného sudcu namietaným uznesením najvyššieho súdu. Právo na zákonného sudcu nie je totiž samoučelné, jeho účelom je naplniť požiadavku nestrannosti rozhodovania a v konečnom dôsledku požiadavku spravodlivého rozhodnutia. Otázka dodržania požiadavky zákonného sudcu, a teda v konečnom dôsledku otázka nestrannosti a spravodlivosti rozhodovania v danej konkrétnej väzobnej veci sťažovateľa (rozhodovanie o sťažnosti), je spojená s osobou členky senátu, ktorá bola z rozhodovania vylúčená, resp. s otázkou, či existovali alebo neexistovali dôvody pre jej vylúčenie. V tomto smere však sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadne argumenty nepredložil a opodstatnenosť jej vylúčenia nijako vecne argumentačne nespochybnil. Potenciálny nedostatok nestrannosti člena námietkového senátu [REDAKOVANÉ], ktorý rozhodoval o vylúčení [REDAKOVANÉ] mohol mať bezprostredný vplyv iba na správnosť rozhodovania o oznámenej zaujatosti. Pokiaľ sťažovateľ mal výhrady k správnosti uvedeného rozhodnutia a bol toho názoru, že k vylúčeniu menovanej neboli dôvody, mohol tieto námietky účinne uplatniť včas podanou ústavnou sťažnosťou smerujúcou voči predmetnému uzneseniu najvyššieho súdu. Inými slovami povedané, právo na zákonného sudcu mohlo byť namietaným uznesením najvyššieho súdu v okolnostiach posudzovanej veci (keď pôvodná členka senátu oznámila svoju zaujatosť) porušené iba v prípade, že by o väzobnej veci sťažovateľa rozhodoval senát v nezákonnom zložení, ktoré nezákonné zloženie mohlo byť spôsobené nesprávnosťou rozhodnutia o vylúčení pôvodnej členky dotknutého senátu. Žiadne argumenty v tomto smere (a síce že neexistovali dôvody pre vylúčenie menovanej) sťažovateľ ústavnému súdu nepredložil. Navyše, mohol by ich účinne uplatniť iba prostredníctvom ústavnej sťažnosti, smerujúcej voči predchádzajúcemu uzneseniu o vylúčení menovanej členky senátu sp. zn. 5 Ndt 22/2020 z 25. septembra 2020. Ústavný súd totiž už v minulosti upozornil, že konvalidovať zmeškanie zákonom predpísanej lehoty vo vzťahu k relevantnému rozhodnutiu prenesením námietok na ďalšie chronologicky nasledujúce rozhodnutie nemožno v žiadnom prípade akceptovať (pozri napr. sp. zn. III. ÚS 431/2011). Z uvedeného dôvodu nemohol ústavný súd nájsť a ani nenašiel príčinnú súvislosť medzi obsahom sťažovateľom označeného namietaného práva a obsahom argumentácie obsiahnutej v jeho ústavnej sťažnosti.

24. Vychádzajúc zo všetkých čiastkových záverov, prezentovaných v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd k záveru, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 22/2020 a jeho namietaným uznesením došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 1, 2 a 5 listiny a práva sťažovateľa zaručeného čl. 5 ods. 4 dohovoru, nedospel. Preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo.

25. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu